

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 188/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. D. H., L., zastúpeného advokátom JUDr. E. R., L., pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo 45/2011 z 9. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. D. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2012 doručená sťažnosť Ing. D. H., L. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 49 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tdo 45/2011 z 9. novembra 2011.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

«... Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) unesením sp. zn. 1 Tdo/45/2011 zo dňa 09. 11. 2011 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) odmietol moje opakované dovolanie sťažovateľa proti rozsudku Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 To/26/2008 zo dňa 23. 10. 2008. Opakované dovolanie odmietol s poukazom na §372 ods. 1 v spojení s §382 písm. f/ Trestného poriadku, pričom oba označené zákonné ustanovenia nadobudli účinnosť 01. 09. 2011, kým sťažovateľ opakované dovolanie podal dňa 04. 08. 2011.

Podľa sťažovateľa Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím zasiahol do základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a je v rozpore so základnými princípmi právneho štátu, konkrétne zákazom retroaktivity...

Výklad podaný Najvyšším súdom vykazuje všetky znaky nepravnej retroaktivity, keď síce uznáva, že dovolanie bolo podané v čase, keď zákon jeho prípustnosť nevyučoval, avšak mení právny následok tohto dovolania, t. j. povinnosť súdu sa ním vecne zaoberať...

Retroaktivita § 372 ods. 2 v spojení s § 382 písm. f/ Trestného poriadku je z vyššie uvedených dôvodov neprípustná a preto aj výklad dotknutých zákonných ustanovení podaný Najvyšším súdom je neústavný. V zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy mal Najvyšší súd dotknuté ustanovenia Trestného poriadku vyložiť ústavne konformným spôsobom, t. j. tak, aby nepôsobili retroaktívne. V danom prípade to znamená vyložiť ich tak, že na opakované dovolanie podané pred 01. 09. 2011 nie je možné aplikovať ustanovenie §372 ods. 2 Trestného poriadku, pretože toto v čase podania dovolania neexistovalo. Dovolanie potom splňa všetky podmienky prípustnosti podľa § 372 Trestného poriadku, nie je možné ho podľa § 382 písm. f/ Trestného poriadku odmietnuť a je potrebné sa ním zaoberať vecne. Ak by žiaden ústavne konformný výklad podľa Najvyššieho súdu možný nebol, najmä s poukazom na prechodné ustanovenie podľa § 567j ods. 2 Trestného poriadku, mal konanie prerušiť a podať návrh podľa § 283 ods. 5 Trestného poriadku...

Druhý okruh porušenia práv sťažovateľa spočíva v porušení práva vyplývajúceho z článku 49 Ústavy SR, ktoré bolo porušené rozsudkom Vojenského obvodového súdu v Banskej Bystrici pod spisovou značkou 3 T/51/2007 zo dňa 19. 6. 2008 v spojitosti s rozsudkom Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne zo dňa 23. 10. 2008 spisová značka

2 To/26/2008 a s nimi súvisiace uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedené v predchádzajúcej časti.

V zmysle článku 49 Ústavy SR „len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie“.

K porušeniu tohto článku ústavy došlo výrokmi o vine v uvedených rozsudkoch, a to priamo výrokom: „... v nezistenú dobu a na nezistenom mieste si bez povolenia zaobstaral výbušninu z kategórie traskavín typu hexametyléntriperoxiddiamín...“.

Teda za vinu je sťažovateľovi kladené aj to, že si zaobstaral výbušninu z kategórie traskavín typu hexametyléntriperoxiddiamín, ktorá je v spise na niektorých miestach označovaná aj ako HMTD. Takéto konštatovanie musí mať ale oporu najmä v tom, že k držbe uvedenej látky je potrebné povolenie...

Z rozsudkov vyplýva, že povolenie na nadobúdanie výbušnín vychádza zo zákona číslo 51/1988 Zb., o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe. Teda tento zákon je hmotnoprávnym predpisom, z ktorého vychádza i Trestný zákon.

Priamo v § 25 ods. 1 uvedeného zákona je uvedené:

„Výbušniny možno nadobúdať len na základe povolenia na odber výbušnín vydaného obvodným banským úradom...“

Taktiež v tomto zákona je definovaná výbušnina, a to v ustanovení § 21 ods. 1 tak, že:

„Výbušnínami podľa tohto zákona sú látky a predmety, ktoré sa považujú za výbušné v I. triede podľa osobitného predpisu. 13b)

13b) Zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch v znení neskorších predpisov. Výnos Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 2/2002 Z. z. na vykonanie zákona č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch (oznámenie č. 384/2002 Z. z.). Vyhláška ministerstva zahraničných vecí č. 64/1987 Zb. o Európskej dohode o medzinárodnej cestnej preprave nebezpečných vecí (ADR).“...

K porušeniu tohto článku ústavy došlo i ďalšími výrokmi o vine v uvedených rozsudkoch, a to: „... v nezistenú dobu a na nezistenom mieste si bez povolenia zaobstaral... výbušninu kategórie strelivín typu nitrocelulózoový doštičkový prach o množstve 71 gramov...“.

V prvom rade je uvedený zákon číslo 51/1988 Zb., o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe, konkrétne ustanovenie § 25 ods. 1, ktoré uvádza :

„Výbušniny možno nadobúdať len na základe povolenia na odber výbušnín vydaného obvodným banským úradom. Toto povolenie sa vyžaduje aj na odber bezdymového prachu alebo čierneho poľovníckeho prachu, ak sa použijú na trhacie alebo ohňostrojné práce.“...

Do pozornosti dávame práve uvedený zákon číslo 190/2003 Z. z., o strelných zbraniach a strelive, platný v čase spáchania skutku. V § 2 zákona je vymedzenie niektorých pojmov. Konkrétne v písmene b) je vymedzenie streliva, a to:

„Na účely tohto zákona sa rozumie

b) strelivom súhrnné označenie nábojov, nábojok a striel do zbraní,“...

(Na vysvetlenie uvádzame, že strelný prach akéhokoľvek druhu sa do režimu nadobúdania na základe povolenia dostal až zákonom číslo 92/2010 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon o strelných zbraniach a strelive, a to s účinnosťou od 28. 7. 2010.)

Opakovane došlo k nesprávnemu použitiu iných hmotnoprávných ustanovení a vytýkané pochybenia konania na súde prvého stupňa neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku...»

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tdo 45/2011 z 9. novembra 2011 porušil jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 49 ústavy tým, že odmietol jeho dovolanie proti rozsudku Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne (ďalej len „vyšší vojenský súd“) sp. zn. 2 To 26/2008 z 23. októbra 2008 bez toho, aby sa meritórne zaoberal jeho dovolaním. Najvyšší súd sa pritom odvolal na ustanovenie § 372 ods. 1 v spojení s § 382 písm. f) Trestného poriadku aj napriek tomu, že tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. septembra 2011, zatiaľ čo opakované dovolanie bolo sťažovateľom podané 4. augusta 2011. Sťažovateľ považuje rozhodnutie najvyššieho súdu za arbitrárne.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo/45/2011 zo dňa 09. 11. 2011 bol porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo/45/2011 zo dňa 09. 11. 2011 bol porušené právo sťažovateľa podľa čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo/45/2011 zo dňa 09. 11. 2011 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ústavné právo na súdnu ochranu však neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Ťažiskovým dôvodom, pre ktorý považuje sťažovateľ namietané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 45/2011 z 9. novembra 2011 za ústavne nekonformné, je to, že podľa názoru sťažovateľa uznesenie najvyššieho súdu má arbitrárny charakter z dôvodu, že najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku vyššieho vojenského súdu sp. zn. 2 To 26/2008 z 23. októbra 2008 bez toho, aby sa meritórne zaoberal jeho dovolaním. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa s poukazom na ustanovenie § 372 ods. 1 v spojení s § 382 písm. f) Trestného poriadku aj napriek tomu, že tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. septembra 2011, zatiaľ čo opakované dovolanie bolo sťažovateľom podané 4. augusta 2011.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 1 Tdo 45/2011 z 9. novembra 2011 okrem iného uviedol:

«... Obvinený opätovne podal dovolanie svojim písomným podaním zo 4. augusta 2011.

Podľa § 372 ods. 2 Tr. por. v znení účinnom od 1. septembra 2011 ten, koho dovolanie bolo zamietnuté, nemôže vlej istej veci podať ďalšie dovolanie; obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 nemôžu podať dovolanie ani vtedy, ak už bolo zamietnuté dovolanie podané v prospech obvineného.

Toto nové ustanovenie Trestného poriadku nebolo prechodným ustanovením príslušnej novelizácie, teda zákona č. 262/2011 Z. z. (§ 567j Tr. por.) nijako dotknuté, počnúc prvým septembrom 2011 sa teda použije aj v prebiehajúcich konaniach o dovolaní v zmysle princípu aplikácie procesných predpisov „lex fori“.

Aj keď vyššie citovaná, novokoncipovaná formulácia textu zákona používa pojem „zamietnuté“, bráni aj „odmietnutie“ dovolania z dôvodu podľa § 382 písm. c/ Tr. por., aby dovolateľ mohol dovolanie v tej istej veci opätovne podať (resp. aby mohlo byť podané dovolanie v prospech obvineného v zmysle § 372 ods. 2 časť vety za bodkočiarkou).

Pri riešení uvedenej otázky platí nasledovné:

Dôvod odmietnutia dovolania podľa § 382 písm. c/ Tr. por. obsahovo zodpovedá dôvodu zamietnutia dovolania podľa § 392 ods. 1 Tr. por. Dovolanie sa podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmieta, ak je už v štádiu predbežného preskúmania dovolania, vykonávanému v zmysle § 378 Tr. por. zrejmé, že nie sú splnené, resp. preukázané dôvody dovolania podľa §371 Tr. por.

Ustanovenie § 372 ods. 2 Tr. por. v znení účinnom od 1. septembra 2011 sa per analogiam použije aj vtedy, ak predchádzajúce dovolanie v tej istej veci bolo odmietnuté podľa § 382 písm. c/ Tr. por. V takom prípade do volací súd ďalšie dovolanie odmieta podľa § 382 písm. d/ Tr. por.

Podľa ustanovenia § 382 písm. d/ Tr. por. totiž dovolací súd odmieta dovolanie, ak nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 Tr. por. alebo § 373 Tr. por. ani po postupe podľa § 379 ods. 1 Tr. por.

Prekážka predchádzajúceho zamietnutia dovolania podľa § 392 ods. 1 Tr. por. a rovnako odmietnutia dovolania podľa § 382 písm. c/ Tr. por. je prekážkou neodstrániteľnou.

Preto v prejednávanej veci neostávalo iné, ako bez vecného preskúmania dovolania obvineného Ing. D. H., toto dovolanie odmietnuť podľa § 382 písm. d/ Tr. por., čo najvyšší súd ako dovolací súd (v zmysle § 377 Tr. por.) učinil výrokom tohto uznesenia, konajúc takto na neverejnom zasadnutí, nariadenom podľa § 381 Tr. por...»

Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 45/2011 z 9. novembra 2011 ústavný súd konštatuje, že jeho odôvodnenie je dostatočné

a zrozumiteľné. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu dostačujúco vysvetlil, prečo odmietol dovolanie sťažovateľa, pričom jeho závery možno považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho práva zaručeného čl. 49 ústavy, k tomuto malo dôjsť najmä nesprávnym hodnotením výbušniny najvyšším súdom. Toto tvrdenie sťažovateľa nemá opodstatnenie v preskúvanom rozhodnutí. Namietané rozhodnutie najvyššieho súdu má povahu procesného rozhodnutia, bez prejednávania veci v jej merite.

K námietke nevysporiadania sa so skutočnosťami uvádzanými sťažovateľom v jeho sťažnosti ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Pretože namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu s konštatovaním, že by došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 49 ústavy.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. V konečnom dôsledku ústavný súd nie je opravným súdom skutkových omylov a právnych názorov všeobecného súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecného súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil

s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom v okolnostiach daného prípadu by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetná interpretácia týchto právnych predpisov najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje.

S poukazom na to, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pokiaľ ide o vznesenú námietku na porušenie čl. 46 ústavy, v tejto časti ústavný súd konštatuje, že tento článok obsahuje princíp, ktorým sa riadi trestné konanie (III. ÚS 61/2001) a má povahu ústavnej normy, z ktorej možno vyvodit' podmienky a rozsah ochrany v trestnom konaní. Keďže samotný článok ústavy neobsahuje základné právo alebo slobodu, nemohlo dôjsť ani k jeho porušeniu. Ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. mája 2012